

Napredek azijskih socialistov v borbi proti kolonializmu in za utrditev in jačanje miroljubnih sil v svetu

V zadnjih dveh letih je bil notranjem političnem življenju azijskih držav zabeleženo dokaj velika vpliv socialističnih sil. V tem kratkem času je bila napravljena velika pot od medsebojne izoliranosti posameznih azijskih socialističnih strank k njihovem zbliževanju in zbiranju v okviru Azijske socialistične konference. Pred dvema letoma so se na pobudo socialističnih strank Indije, Burme in Indonezije začele pripravljati skupne sestanke predstavnikov socialističnih strank in skupno azijskih držav, kar je bilo prvič, ko so se delegati osvobodilnih gibanj v Afriki, v maju leta 1962 je bil prvi javni razgovor na katerem so bili sprejeti sklepi, naj se priprave čim bolj naglo uredijo, tu so bili tudi podani predlogi, ki bi jih bilo treba v postev pri določanju skupnih stališč ter pri sprejemanju sklepov o bodočem delu vseh socialističnih pokretov v Aziji.

Prvi močnejši korak v povezovanju azijskih socialistov je bil napravljen pred dobrim letom in sicer v januarju 1963, ko je bil v Rangoonu v Burmi prvi sestanek, na katerem je bila tudi ustanovljena stalna organizacija in sicer Azijska socialistična konferenca. V Rangoonu so bili postavljeni temelji za nadaljnje združevanje dejavnosti azijskih socialistov. Na tej konferenci pa so bile prikazane tudi napake, ki se dosežejo zaradi slabše vsake dejavnosti v tem smislu. Ena najizrazitejših omejitev v prejšnjem delovanju je bilo različno gledanje na bistvena vprašanja notranje in mednarodne politike ter neopazovanje gledanja sodelovanja z ostalimi socialističnimi in sploh naprednimi gibanji v svetu. V Rangoonu je bilo tudi potrjeno, da boleha vsa Azija skupne bolezni in sicer strojno, neprosvetljive, fanatizma, razvoj, verske, politične, razvoj, kapitalizma, ki se je pokazal v zadnjih desetletjih ter ostanki feudalizma, ki še nadalje vladajo v marksistkem predelu Azije, so se pomanjkljivosti in napake še bolj okrepili.

Azijski socialisti poudarjajo, da je demokratični socialistični razvoj Azije nujno povezan z ohranitvijo svetovnega mira. Ta mir pa — je bilo ugotovljeno v Rangoonu — gražajo trije osnovni smilci: in sicer kolonializem, gospodarsko neravnovesje ter politika interesnih področij. Zato usmerjajo azijski socialisti svoj program v to, da nudijo podporo vsem tistim silam, ki se bore za osvoboditev iz kolonialnega suženjstva. Nadalje v borbi proti položajem v gospodarskem položaju med posameznimi razvitiimi in nerazvitiimi državami ter seveda proti tistim silam, ki se bore proti razvoju sveta in vplivna področja, pri katerih naj bi odločale velike sile in predvsem ZDA in Sovjetska zveza.

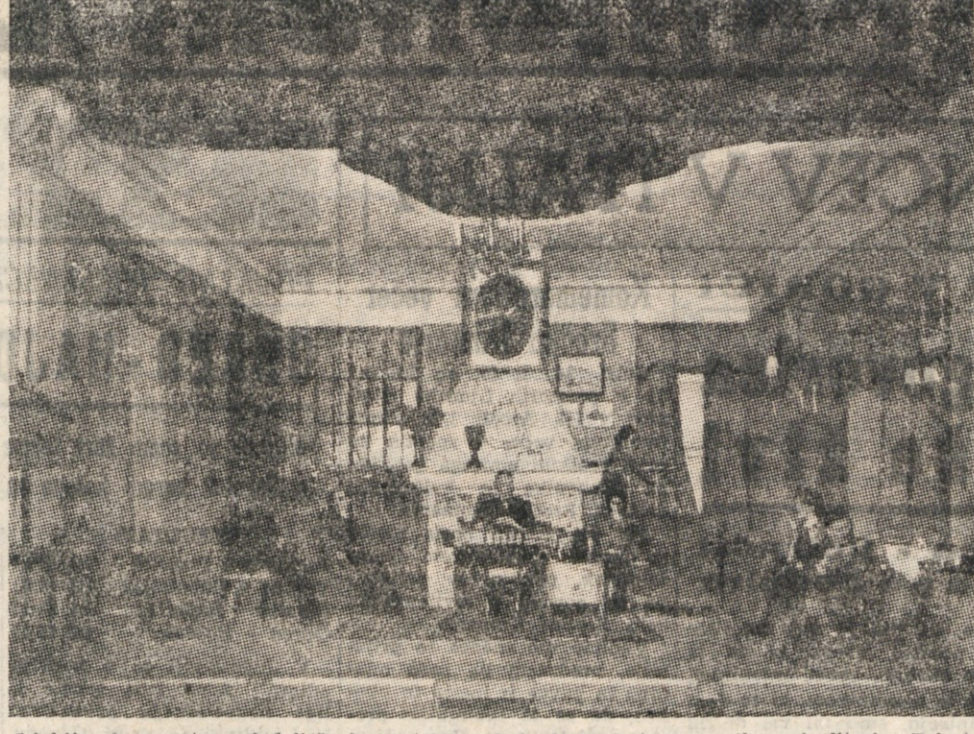
Vloga azijskih držav v sedanjih naporih za ohranitev mira obstaja v njihovi borbi proti vzrokom sedanje napetosti v svetu. Izhajajoč iz teh pomuril, so azijski socialisti gledališča v Rangoonu svoja katerih so podprli osvobodilno gibanje v kolonijah in predvsem na Malaji, v Ugandi, v Keniji, v Tunisu, v Alžiru in v Maroku ter v Južni Afriki.

Pol leta pozneje, in sicer v avgustu leta 1963, je bila v Rangoonu v Indiji končana Azijska socialistična konferenca, na kateri so sprejeli štiri konkretne sklepe. V prvem sklepu so ustanovili protikolonialni biro, z drugim sklepom so določili, da se bo osnoval sredi azijskih gospodarskih strokovnjakov, s tretjim sklepom pa so določili, da bodo azijske različne konference izdajale različne socialistične publikacije. Na ta način so azijski socialisti od začetka in v resolucije prišli v neposredno dejavnost z zahtevo, da osvobodila gibanja sprejmejo socialistično gledanje in orieniacijo ter nakazali smer, kako naj bi se preseli pri svojem delovanju v osvobodilnih gibanjih na pot, ki bi jih sprejemala v sredstvo impetive zveze ali pa katere koli zahtodne sile.

V okviru gospodarskega sodelovanja azijskih držav je predpravlja prvi sestanek gosposkih strokovnjakov, ki kateremu bo še bolj poudarila izvajanje načela gospodarskega razvoja azijskih držav, načela, ki je bilo sprejeto na skupnem zborovanju v Rangoonu in pozneje v Heiderabadu.

Sestanke v Heiderabadu predstavlja eden korakov v ohranjanju socialističnega gibanja v Aziji. Poleg tega pa ta sodelovanje s socialistično inernativno in zvezo komunistov, kar naj bi celotno socialistično fronto v svetu. V sklepih, ki so bili sprejeti na kongresu indijskih socialistov lansko leto junija, se govori, ki podpirajo hladno vojno in ki težijo za tem da delitev sveta v dve vplivna področja. Indijski socialisti so vplivnih ster predstavila stalni mir, ter poudarila, da mednarodni mir temelji na ukinitju mednarodnih vojnih konfliktov in na ukinitju Indijski socialisti dajo, da so bili zunanji vplivi vsaj podzavestno sprejemali politično interesno področje in da veže, kot to oni

PRIZOR IZ PRIESTLEYEVE DRAME «ČAS IN CONWAYEVI»

Ljubljansko mestno gledališče je preteklo soboto in nedeljo uprizorilo v Avditoriju Priestleyeve drame «Cas in Conwayevi». — Prizor iz drugega dejanja.

Zemljanova «Odločitev» v uprizoritvi SNG v Šklednju

Zemljanovo «Odločitev» je neposredno priklical v življenje sklep zaveznikov 8. oktobra 1953. Napisana, zrežirana, inscenirana in igrana je bila v Ljubljani v Mestnem gledališču že 31. oktobra. Pristvoval sem krstni predstavi. Nosi la pečat hitrice in iz nje izvirajo nedodolnosti. Toda izpolnila je svoj namen: oder je posegal v živo, skeleto aktualnost in jo oblikoval. To dejstvo samo po sebi smatram za pomemben uspeh. Naj ne bi ostal ta prvi pozikus osamljen.

Za tržaško premiero, ki bi se bila morala vršiti 1. februarja v Šklednju in je morala odprati zaradi — baje — nekolavirane dvorane (predstavo je naslednji dan na Kontovelu preprečila burja), si je režiser Jože Babič vzel dovolj časa, da jo je mogel skrbno pripraviti. Najprej je dal delo preliti po domačinu Grijanu (kdo po pozna tega našega prizadevanja gledališčnika z naših prosvetnih odrov?) v pristno kontovelsko narečje, pri čemer je moralo že zaradi ljudskosti izraza odprati bolj ali manj vse, kar je količak žuštelo po papirju. Pray tako kaže, da ni bil scenograf v zadregi pri izbiri primernega scenega okvira predstave: na oder je postavil tipičen borjač s portalom (na njem ni pozabil celo letnice, ki naj jo za kroniko prabeležim; 1852), z vodnjakom in obzidkom ter notranjo tipično naše ribške izbe.

Gledal sem «premiero» za zaprtimi vrati in Šklednju in in predstavo našega gledališča v ljubljanski Drami. Obakrat me je uprizoritev čustveno zagrabil. Če bi ne bila fraza že tako obrabljena, bi rekel, da se je Babič in njegovim sodelavcem posrečila — kvadratura kroga. Kaj težko je analitično razstaviti, kaj je zasluga režiserja, kaj scenografa, kaj kreacija posameznih igralcev, kaj kontovelskega dialektu — končno — kaj je zasluga avtorja samega, ki je delo napisal, če se ne motim, v petih ali šestih dneh. Vsak člen sam zase bi ne mogel zadostovati. Toda vsi skupaj so nam dali predstavo, ki presega, in sicer znatno presega, okvir gole aktualnosti in vse že močno približuje življenski odskri storitvi.

Drži vsekakor, da bi delo brez kontovelskega narečja in igralcev, ki ga povečini zelo dobro obvladajo, ne moglo imeti tako krepkega učinka. Če bi n. pr. govoril Just Fruga svoje monologe o svobodi, o borbi za svobodo v čistem odskem jeziku, bi se težko izognil vti-sku, programatične deklaratornosti. Toda v kontovelskem narečju? (Naši ljudje izgovarjajo svoboda in ne svoboda, kot smo pravilno slišali pri predstavi) naše, primorskemu človeku je pojem svobode še ves poln vsebine, sladke, opojne tolike desetletj pogrešal, ko je ječal v fašistični sužnosti. In ta «svoboda» z odra zveni in igralec v ust, — Stane Raztresen, ki je ustvaril podobo Justa Fruge, je z njim obenem kreiral svoj dolejš najmočnejši in najpristnejši lik — z vas pol-

nujajo, da predavajo o uspešnih njenih pobud za izboljšanje mestne uprave na najrazličnejših področjih. Radijska postaja v Tulsu je odobrila brezplačne oddaje njenih programov.

Skupni ženski odbor pri ameriskem kongresu

Približno eno četrtino vseh ameriških volivk predstavlja Skupni ženski odbor pri ameriskem kongresu (Women's Joint Congressional Committee), v katerem so predstavnice 18 ženskih organizacij s skupno 11 milijoni žensk. Ta odbor ima izrazit političen značaj in povezuje glavne ženske organizacije Združenih držav, ki tako uveljavljajo v ameriskem parlamentu svoj politični vpliv. Odbor predstavlja verska združenja, šolske zavode, sindikate, organizacije potrošnikov in klubove socialnega skrbstva. Kljub temu, da ni so vseh vprašanih istega mišljenja, so vse omenjene organizacije složne in enotno nastopajo, ko gre za zakonodajne ukrepe socialnega značaja, ki jih pretresa ameriški kongres.

Neutrudnemu prizadevanju tega odbora se je treba zavladati, da je kongres zavrnil zakonski načrt, ki je hotel ukiniti ženski osek ameriškega ministristva za delo, ki — kot rečeno — štiti korist delavke Take države urde najdemo le redko v ostalem svetu.

Danes ne more Tulsu več pogrešati uspešne dejavnosti ženske organizacije. Zato so poslavo krog tega mesta sklenili, da prispevajo k njenim stroškom in da krijejo dve tretjini vseh njenih letnih izdatkov. Može iz poslovnega sveta in javni delavci se ji ponujajo, da predavajo o uspešnih njenih pobud za izboljšanje mestne uprave na najrazličnejših področjih. Radijska postaja v Tulsu je odobrila brezplačne oddaje njenih programov.

Epizodi je podal Josip Fišer podoba bančnega uradnika iz Trsta, ki je bila tudi tipično dobro pogleda. Dobro tipiziran so bili tudi igralci ostalih vlog: Joško Lukeš in Zlata Rodoskova, Anton Požar, Leli Nakrstova, Stefa Dročeva, Danila Zerjavca, kakor tudi Ema Starčeva, Valerija Silova, Danilo Turk in Miha Baloh, Ustrezni so bili karabinerji: Ferdo Kokošar, Jože Sedmak in Enij Reinhardt.

Uprizoritev «Odločitev» za-sluzi vse priznanje.

VLADIMIR BARTOL

POSTAVITEV ZLOZLJIVEGA OTROKKEGA VRTCA V REKORDNEM CASU

Nedavno so v Rotherhamu, v Yorkshiru uradno odprli otroški vrtec, narejen iz zložljivih aluminijastih delov tovarne Bristol, ki so ga leta poletu postavili v rekordnem času 15 tednov. Aluminijasto ploščo, v katerem je prostora za 2404 otrok, ima šest učilnic, dvorano, prostore za učiteljski zbor in oblačilnice.

VČERAJ JE PRETEKLO 222 LET OD ROJSTVA PRVEGA PREDSEDNIKA ZDA

JURIJ WASHINGTON

Dne 22. febr. je poteklo 222 let od rojstva Jurija Washingtona, prvega predsednika Združenih držav, poveljnika ameriških armad v vojni za neodvisnost in odličnega državnika.

Washington, ki se je rodil leta 1732 v Westmorelandu v Virginiji, sta politično in vojaško življenje dolgo časa odtegovala od njegovega pravega in najljubšega dela, od kmetovanja. Bil je odličen in daljnoviden kmetovalec, na svojem posestvu v Mount Vernonu je uvedel sodobna delovalna načela, melioriral močvirja, proučeval in selekcioniral semena in rastline ter tako dosegel visok donos od kmetovanja.

Bil je tudi na čelu družbe, ki je imela v načrtu izkop plovnih prekopov ob reki Potomac, s čimer bi se povezovala porečja Oha in Mississippija z morskim zalivom Chesapeake.

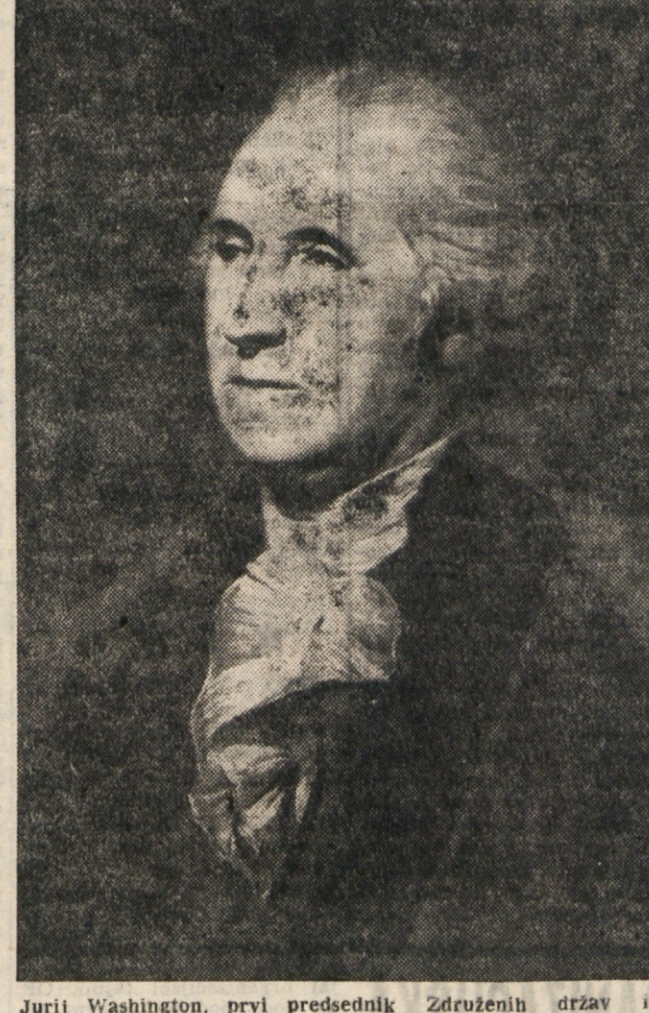
Washington — prestolnica ZDA.

Washingtonova rojstna hiša v grofiji Westmoreland (Virginija). Tu se je rodil prvi predsednik Združenih držav 22. februarja 1732.

Kraj, kjer stoji danes prestolnica Združenih držav — ki se imenuje po njem — je izbral on; Washington, takrat predsednik Združenih držav, je skupno z arhitekti izdelal načrt za novo mesto, ki naj bi po njegovi zamisli imelo podoben razvoj kot velike evropske prestolnice. Ameriška prestolnica ima še zdaj, 150 let po svoji ustanovitvi, s svojimi širokimi dvoredni in razsežnimi trgi sledove zamisli svojega ustanovitelja.

Washington je umrl 12. decembra 1799.

Jurij Washington, prvi predsednik Združenih držav in vrhovni poveljnik v vojni za neodvisnost, po portretu slikarja Charlesa Wilsona Peale.

ŽENSKO GIBANJE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

Ze v drugi polovici preteklega stoletja so se ameriške žene začele organizirati v skupne združenja, društva in krožke, z najrazličnejšimi smrti, kot na primer za izboljšanje življenjskih pogojev v posameznih mestih, za izboljšanje šolskega pouka v javnih šolah, za žensko enakopravnost na vseh področjih javnega življenja ali za pospeševanje določenega političnega ali verskega gibanja.

Glaena zveza ženskih krožkov

Danes lahko trdimo, da je v Združenih državah približno 30 milijonov organiziranih žensk. Samo v Ameriški glavni zvezi ženskih krožkov (General Federation of Women's Clubs) je bilo leta 1960 vpisanih 5 milijonov članic.

To zvezo je leta 1878 ustanovila prva ameriška članikarka, Jennie June, ki je pozivala ženske, naj se uprejo omejitvam, ki so jih jim tedaj naigalji možiki. Povod za giba-

nje je bil za ženske ponižujoči dogodek, ko namreč tedaj v New Yorku niso povabili nobene ženske na kosilo, ki so ga priredili v čast odličnega angleškega gosta, znamenitega pisatelja Charlesa Dickensa.

«Sorosis»

Prvi ženski krožek, ki ga je ustanovila June, je krstila za «Sorosis», da poudarja sestrsko povezanost med vsemi ženskami. To gibanje se je naglo širilo po Združenih državah. Leta 1890 se je združilo 87 ženskih krožkov v zvezo. Danes je v tej organizaciji poleg 5 milijonov ameriških žensk vpisanih približno 10 milijonov članic iz različnih drugih držav.

Predstavnice te velike ženske organizacije se sedno sestajajo in pretresajo najrazličnejša vprašanja, tako na primer šolska vprašanja, do brodelno dejavnost, nadalje probleme v zvezi s prenosno vo kazzinlac in z nadzorstvom nad mamili, vprašanja zaposlitve vojnih povratnikov in mednarodnih odnosov in drugo.

Ko je ta ženska zveza nedavno razpisala natečaj za avtorice ženske krožke, ki so največje storili za napredek svoje obline, se ga je udeležilo

3.000 ženskih krožkov širom po Združenih državah. Prvo nagrado je odnesel ženski krožek podeželske občine Luka v zvezi državi Mississippiji. Temu krožku se je s svojim neutrudnim delom in posredovanjem posrečilo izposlovati pri pristojnih oblasteh, da so zgradile in uredile v dotični občini kliniko za očesne bolezni in za bolezni v ušesih, nosu in grlu in da je občina odpešala ulice tega mesta z drevedrvi in cvetličnimi gredicami.

Zveza ameriških volivk

Sedaj si prizadeva ženska zveza, da prizna ameriški kongres Alasko kot 50. zvezno državo, nadalje za državne podpore v korist loških ustanov in za odobritev številnih ženskih osmrtkov za izboljšanje življenjskih razmer v Združenih državah in za pospeševanje svetovnega mira.

čilen primer dejavnosti te ameriške ženske organizacije. Tulsu je danes mesto, ki ima približno 200.000 prebivalcev. V začetku 20. stoletja je bila tam pustna prerija brez žive duše. Ko so pa tam odkrili petrolejska ležišča, so se kmalu pojavili nebotičniki. Volivke so ustanovile svoj osek. Uredile so poslovni urad tako vzorno, da so nanj lahko ponosne. Organizirale so vzorno nadzorstvo nad zloznanstvom. Izposlovalo so, da so v Tulsu ustanovili sodišče za opozarja v posameznih primerih na morebitne ukrepe, ki utegnejo škodovati narodu ali na vse tiste, ki zaslužijo, da jih ameriške volivke podprejo. Po svojih pravilih je zveza nadstrankarska. V njo se lahko vključijo vsa Američanka, ki je dovršila 21. leto. Zveza deluje na to, da ženske šim aktivne sodelujejo v javni upravi. Ta ženska organizacija ne podpira nobene stranke. Cisto nepristransko pojasnjuje volivkam pereče probleme, ki jih pretresajo zakonodajni organi. Zveza deluje sedaj v 47 od 49 ameriških držav; čeravno ima samo 110.000 članic, je doslej organizirala nič manj kot 900 ženskih osekov in je zelo vplivna med ameriškiimi volivkami.

Zveza ameriških volivk se ukvarja z najrazličnejšimi problemi, od čisto krajevnih do mednarodnih in svetovnih. Ogledajo si nekoliko del osekov ameriških volivk Tulsu v zvezni državi Oklahomi, ki lahko služi kot znanstvena in pravna vprašanja in

